

C. A. ROSETTI: „sufăr că nu sînt actor” . . .

Legăturile lui C. A. Rosetti cu teatrul sînt multiple — unele cunoscute, altele mai puțin.

Elev la Sfîntul Sava, Rosetti, răspunzînd apelului lansat de Heliade și Aristia, a frecventat (prin 1832) cursul de „exercițiu în ale teatrului” pe care-l ținea Aristia în „sala lui Andronache de pe Sărindar” (aflată cam pe locul restaurantului Berlin). A și jucat aci rolul lui Egist, tiranul din tragedia *Oreste* a lui Vittorio Alfieri — dar „cu o ferocitate atît de naturală”, încît, se spune că „a înspăimîntat pe public și chiar pe Aristia, profesorul său”. Trebuie să fi fost teribil elevul Rosetti, în acest rol, dacă a speriat pînă și pe Aristia, cunoscut pentru „ferocitatea” (astăzi spunem naturalismul) cu care-și juca rolurile.

Interesant este faptul că Rosetti a fost, o vreme, obsedat de faptul de a nu se fi făcut actor. Revelatoare sînt unele însemnări din jurnalul său, publicat, în 1902, de Vintilă C. A. Rosetti.

Astfel, la 1 februarie 1848, C. A. Rosetti însemna: „Am fost la teatru astă seară. De cite ori m-am dus la teatru, totdeauna am suferit (...) de ce nu sînt actor?”

La 10 februarie, Rosetti scrie: „Seara am fost la teatru, unde se juca o bucată ce am tradus, *Bogatul și săracul* (?). Parterul uneori simțea, ceilalți prin loje (desigur că e vorba de „vechiul teatru” de pe strada Edgar Quinet — n.n.), tineri rîdeau și spuneau *bons mots* de ale lor... Nici unul nu simțea nimic”.

Interesantă, prin informație, însemnarea de la 7/19 martie 1848: „Astă seară, am fost într-o mahala unde niște tineri făcură un „Teatru Român”. Era frumoasă priveliștea. Ar fi putut învăța cei ce voiesc să apere poporul, că nu pot decît să întîrzie, dar tot va veni lumina”.

Exilat după Revoluție, C. A. Rosetti frecventa teatrele pariziene. La 29 mai 1850 el înseamnă: „De cînd a început a da pe *Angelo* (*Angelo, tiranul Padovei* de Victor Hugo — n.n.) doream să merg să văd pe mademoiselle Rachel, căci în acea piesă care este modernă pot studia mai bine arta și talentul d-rei Rachel (...) Aseară, în sfîrșit, după mai multe lupte, am plecat zicîndu-mi că trebuie să studiez această artă, că poate, în curînd, voi fi silit să mă hrănesc cu dînsa. Am fost dar și am făcut coadă două ore și jumătate, dar nu m-am căit și n-am simțit osteneala, căci am vorbit cu oamenii din popor și (mi) -am făcut și datoria mea de român, adică de propagandist. (...) Am intrat în sfîrșit și am admirat declamația, jocul și mai cu seamă unele gesturi ale d-rei Rachel, mai cu seamă în actul II, dar acum, ca întotdeauna, zic că are totul afară de inimă (...) Simt cu toate personagiile, sufăr cu dînșii și cu omenirea întreagă; sufăr că nu sînt actor...”

C. A. Rosetti nu s-a făcut actor, — dar din 1857, odată cu apariția ziarului „Românul”, a fost cronicar teatral, iar în 1859 a devenit director-concesionar al Teatrului cel Mare (viitorul Teatru Național), străduindu-se, și nu fără succes să „refondeze”, cum spunea el, teatrul românesc în înțelesul de a-l reforma și reorganiza, mai ales în ceea ce privea repertoriul.

Referindu-se la tendința unor tineri cultivați, din sfertul al doilea și al treilea al secolului trecut, de a îmbrățișa cariera teatrului, Camil Petrescu observa că aceștia erau dezamăgiți, nemulțumiți de climatul în care se dezvoltă viața socială. Într-adevăr, exemplele sînt numeroase: Eminescu, Matei Millo, Vasile Conta, Al. Depăreașanu, Nottara ș.a. Printre ei și C. A. Rosetti.